

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

Når tyrkerne på søndag skal tilvælde, er det modsætninger, de skal vælge imellem?

Erdogan bor i en kæmpe palads i Ankara på et bjerg.

The Turkish president has unveiled his new presidential palace,

which has a thousand rooms and is understood to have cost more than 217 million euros.

Vår imod Kildester rolo har den her almindelige middelklasse

lejlighed, som ligner alle andre.

Tyrker os med de samme kopper og med de samme glas og med de samme ting fra supermarked.

Så de lever mit forskellige liv.

På den ene side står Erdogan,

turkides keismatiske og egenråde i leder.

Og på den anden side, den beskidende,

turkides keismatiske og egenråde i leder.

Og på den anden side, den beskidende teknokrat, Kildester rolo.

Kildester rolo har sagt, at hvis han kommer til markten,

så vil han åbne Erdogans palads for offentligheden.

Han vil gøre det til universitet eller i en offentlig bygning.

Historisk følger tyrkernes stemmer og hjerter den stærke mand.

Og Erdogan har siddet på presidentposten i nu to årtier.

Men landet er i krise.

Folk er trætte af drama og dårlig økonomi,

og presidenten er for første gang alvorlig troede på markten.

I takt med, at støtten til oppositionslederen Kildester rolo stiger,

breder bekymringen til os.

For kan Erdogan overhovede tolerere et nederlag?

Det er genstart i dag. Jeg hedder Anna Ingris.

Hvis du nu skal sætte scenen valgt, hvad er det så for i Turkiet,

der skal til valg nu på sunddag?

Det er Turkiet i tumult, økonomisk, socialt og politisk.

Det er et splittet land, der er på lejserland,

hvor du har to lejer, der drømmer om to forskellige nationer,

og har vidt forskellige selvforståelse af, hvad Turkiet burde være.

Valit Safi er melmøskurspondent for dagbladet information.

Han har fast base i Istanbul og har på nærmeste hold fuldt,

hvordan Erdogans Turkiet er gået fra økonomisk optimism til brutal nedtur.

Familiebesjæfningerne hænger ikke sammen.

De har et smukt land, men de kan ikke rigtig nyde det længere,

de kan ikke rejse til Middelhavet, de kan ikke rejse til bjergene.

Det er et land, der har taget imod en masse rosiske føkning,

som har skruet priserne op på ejendommen, som er stedet med 300 eller 400 procent,

og de føler, deres land er ved at blive solgt til udlæning,

inden Therusa eller Ria rar, hvor der kommer opkøber ejendommen og jord.

Så det er et land i økonomisk tumult.

In Southern Turkey, buildings crumble like sand.

Oh, oh!

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

Abliterated by some of the worst earthquakes of the century.

Så kommer jordskildet at gøre alveje.

A total of more than 46,000 people are now known to have been killed in Turkey and Syria.

Making it the deadliest event in Turkey's history.

The number of people missing is also climbing,

as rescue personnel frantically worked to find any remaining signs of life.

Og det bliver bare ved.

Hvordan påvirker den situation, den virkelighed,

og opbakningen til den sidende president Erdogan?

Erdogan har svært at være lever de sidste mange år.

Det kunne vi også se i 2019, da der var lokal valg,

hvor han tabte Istanbul, det er hans by,

og tabte Ankara til oppositionen.

Og det var de første tegn på,

at okay, måske i begyndelsen til enden for Erdogan,

som ikke længere har den her trullestav,

som bare kan gøre livet bedre for mange middelkladser i Tyrk.

Er det noget, man også nærmest kan mærke på?

Du siger, han har mistet Magin,

og folk siger han har mistet Magin.

Virker han til at være en mand, der er blevet affurtryllet?

Han virker meget mere aggressiv end tidligere.

Det er måske det, der er mest tidligere på Erdogan.

Han demoniserer oppositionen.

Han kalder folk for terrorister, forretter,

og wannabe i Vesterlængingen.

Altså, det er ikke den samme sofistikerede Erdogan.

Erdogan har forandret Turkiet.

Gennem næsten fem år har han styret landet,

og det med enorm økonomisk succes.

I mange år gik det godt, og mange tyrker fik det bedre.

Men samtidig har den stærke Erdogan

forsøgt at kriminalisere utroskab,

og forbyde alkohol.

Men hans del har også været hård hendet.

Han har udfordret og presset landets demokratiske institutioner

til det absolut yderste.

Han har placeret egne folk i æmpedsværket

og for fuldt politiske modstandere.

Oppositionen har stået magtesløs og splittet tilbage.

Men krisen og jordskildet har nu samlet oppositionen i en koalition,

og det betyder, at de for første gang rejelt kan udfordre Erdogan.

Erdogan skal få i penge den 14. maj til parlamentarpræsidentvalgene.

I spidsen for den nu samlede opposition

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

står den lidt umage kandidat, Kemal Khalid Shtaroulu.
Khalid Shtaroulu er en teknokrat,
og han er en dygtig teknokrat.
Han har siddet på makten i CHP i 13 år,
og han kommer fra en minoritet, der hedder Alevi Minoriteten.
Og det er historiske sig selv.
Hvis han går og vinder, så kan man nærmest samle ind med,
at der er Obama kommet til makten.
Der har aldrig været en minoritet, president Etukid.
Han prøver at præsentere sig som den her middeklasse i Türk,
og der lever ligesom alle de andre.
Du kan se på videoen, at han smider op på nettet.
Det er altid en video, hvor han står i køknet,
med opvaskemiddelig baggrunden,
og hjælper kogen med at lave mad og bruge kaffe.
Det er vigtigt for ham at fremstå.
Ydmyer som en rigtig middel klassemand.
Hvorfor er det så vigtigt for ham?
Der har været Erdogan, som er den her gigantiske skikkelse i Türkisk politik.
Han er bombastisk.
Han er sådan en person, der fylder,
og dramatisk, og taler dramatisk.
Hvis han taler elst, tror jeg,
mange vil forstå hvor god han er, retorisk.
Han er sådan en, der tryner alle andre.
Han kan åbne flere politiske fronter.
Og angrib og demonisere.
Og det har mange tyrker måske få nok af,
netop fordi det lever en tid med en masse tumult.
Og så tænker de, okay,
måske skal vi bare have en anmeldelse,
til at reagere i det her land.
En, der mener om os, ikke en, der skaber drama,
som de får i to og 10.
Altså, du jo journalist var lidt...
Tror du på den i senesættelse af Khalid Starolo?
Altså, tror du, at han er på denne her måde,
eller er det spinn?
Jamen dem, jeg har snakket med, som har været tæt på ham,
eller er tæt på ham, de siger, han er den person.
Når man kommer ind til ham, er han den person,
når man kommer ind til ham på kontoret,
så går han hen til et skab,
åbner det, tager en eske, fyldt med kiks,

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

og så deler han kiks ud til de rådgiver,
der nu kommer ind på hans kontor.
Og så begynder han at lytte til dem,
og brigtigt nyske er et.
Og når de er så færdige med det her måde,
så gør han det samme, så rejser han så op igen,
åbner denne her dør til skabet,
og finder esken frem,
og deler det kiks ud igen,
og så siger han forvældt.
Når han er en forsigtig muse,
og har altid været det,
altså han vil ikke ud og lege noget andet,
eller kæmpe mod Erdogan på en eller anden dramatisk måde,
han kan ikke være en anden.
Og selv, da han var teknokrart,
så skulle han altid samarbejde med de her højre orienterede regeringer,
og han er jo allervig fra den her minoritet,
og samtidig også lidt vinstorienterede.
Men alligevel formåder han har gør det,
fordi han har den her personlighed,
som gør ham ufarlige,
eller ikke særlig troende.
Så jeg tror, han er den her,
ødmyselbeviste,
forsigtig person.
Denne her forsigtig mand med kiksne,
hvordan stemmer han overens med det billede som tyrkerne?
Typisk her af, hvordan deres leder skal være?
Det er noget af det mest fascinerende ved det her valg.
Tyrkerne har en medført kærlighed til de her stærke mænd.
De siger, at det er et land, der er omringet,
og er top guys,
og vi har brug for en stærk mand.
Det skal helt være en, der tryner,
alle de andre,
og derfor er det superunderligt,
at han måtte føre de her meningsmålinger.
Det kommer også bag på mig.
Man skal passe på,
med at tilskrive de tyrkiske meningsmålinger
alt for stor betydning.
Men tendensen er alligevel,
at selvom valget er tæt,

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

så fører Khalids der rolu i 5 ud af 6 meningsmålinger.
Hvem der ikke kan lide ham,
den forsigtige mand med kiksne, hvad siger de om ham?
De siger, at han har ingen karisma.
Ingen vil tage tyrkid alvorligt, hvis han sidder på makten.
Igen, det er et tough nabolag.
Du har assat i Syrien, syd på.
Du har Iraks,
som har fyldt med militter
og verdensklasse terrorister.
Du har ramener i Irak.
Du har Sisi på den anden side middelhævet.
Du har Putin på den anden side sortihævet.
Så siger de, men forestiller jeg lige ham her,
at han skal sidde eller stå over for nogle af de her?
Det vil jo tryge ham.
Vi har brug for en, som Erdogan i den her tid.
Vi har brug for en, der sidder på makten i mange år,
hverden er en djungle,
og vi har brug for en stærk mand, der kan bange de andre på plads.
Ingen vil tage ham alvorligt.
I ser frygter de også, at han bliver vestens hale ikke.
Det vil sige, at han gør hvad europæerne siger,
og hver gang de bærer ham noget, så giver han efter.
Og det er der mange, der frygter,
at tyrkudet bliver en boksebold, hvis han kommer til makten.
Okay, så er tykudet bare bliver, hvad kan man sige,
en duksedreng, som gør præcis hvad europæer eller amerikanerne siger, de skal gøre.
Der er mange, der er bange for, at de ikke længere kan være selvstændige
på samme måde som under Erdogan.
Selvom mange opfatter Khalid Starulus som en alt forsvag og bøjelig leder,
jer så trækker hans kampagne på Erdogan fra nationsnok
største historiske personlighed.
Grundlæggeren er Republikken landsfæderen Kemal Atatürk.
Atatürk er den her krishelt.
Det er en general, der er i modsætning til mange andre generaler,
i Nordsmaniske her, aldrig har fået bank.
Han er ubesaget under første verdenskrig.
Han kommer fra den her græske by til Saluniki ude til Middelhavn,
som var meget kosmopolitisk og meget vestlig orienteret.
Det var det, der inspirerede ham til at transformere Turkiet
fra et religiøst, husmanisk styr til secular state.
Så er der alt det fortællinger om ham, hvordan han var sådan en livsnyder.
Han elskede sejl, han elskede dansk, han elskede druk.

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

Hvis du ser på hans billeder, de er alle vejne i Turkiet, han er altid velklaget, han er altid omringet af men, fine men. Hvis der var Instagram dengang, ja, jeg tror, han ville have flere followers end Cristiano Ronaldo, fordi han er virkelig en særlig fyr, som minder mange tyrker om frisien og den progressive on, som han forsøgte at indføre i landet.

Kelly Storolo lyder jo virkelig ikke, som om, at hans slægter Ataturk særlig meget på, altså Kelly Storolo står i sin middelklasselejlighed og vasker op, og Ataturk grundlægger Republikken Turkiet og drikker, altså lidt revolutionære orienteret.

Hvordan for Kelly Storolo er ligevel spilet på forbindelsen til Ataturk? Det Kelly Storolo forsøger at gøre, det er, at han forsøger at genskabe den her progressive on.

Han spiller på den, det er det, vi vil have.

Det er frisien.

Det er en åbning mod vesten, eller den progressive lar, hvorinde den progressive lar er.

Og det er det, han hele tiden spiller på, at det er Ataturks kærlighed til det progressive, som vi skal spille på, og ikke som Erdogan gør.

Erdogan bruger også Ataturk, men altid mere som den her general, der bankede vesten under første verdenskrig.

Så det er to vidt forskellige måder, de bruger Ataturk til.

Og fordi Ataturk har fået så prominent en plads i valgkampen, tager Valet ud og besøger hans mausolevn i Ankara.

Og stedet, mener hun nærmest om sin etempel.

Folk, der går derhen, de gør han for, om mennes Ataturk på en meget religiøs måde, der er stille end ved hans grav.

Og når de står der, så græder de.

Og når du spørger dem, hvorfor de græder, så siger de, nu er jeg, men vi har mistet ham.

Det er hans tid, vi har mistet.

De fleste, der møder op, er sekulær.

Det er en masse nostalgiske tyrker, der går hen ved hans grav.

De mennesker, der står her, og længe efter Ataturk, hvordan taler de om ham?

Det gør de på en meget, meget sønderlig måde.

De taler nærmest om ham, som om han var profeten Mohammed.

Sådan en ufarlbarelig skikkelse, der kunne se fremtiden, og forstå samtiden.

Han har meget, meget kultistatisk eturkid.

Og de omtaler ham altid i de der poetiske vendinger.

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

Han er deres livsløs, han er deres sjæl.
Og mange af dem ser den her periodelivere,
en afvildelse fra Ataturk, som en katteri.
De færreste, at dem var lidt møder ved Ataturk's marsulæum,
nager særligt varme følelser for Khalid Starullu.
Men alligevel er det ham, de fleste af Ataturk's længsensfulde fans,
har tænkt sig at stemme på.
De siger, at de har brug for en rational man, en systematisk man.
En, som kan fixe eturkidet.
En, der ikke har de store armebevægelse.
En, der kan sidde og lytte på deres problemer, og fixe dem.
Det er den måde, han bliver omtalt på,
som den her Ydmy man, eller Bestefaren,
der vil lytte på børnen.
Han har det image, og det er det, han spiller på,
og det er sådan, de fortrækker det.
Altså i hvert fald, der er flere og flere, der fortrækker Khalid Starullu.
Tror de, når de står der ved graven,
at tale om storhedstiden under Ataturk,
at noget af den storhedstid kan komme tilbage under Khalid Starullu?
Mange tyrker tror nok, at han kan fixe landets instillationer.
Mange vil først og fremmest have, at han vælter Erdogan.
Jeg tror ikke nødvendigvis, at det også tænker, at han kan fixe Tykidet med det samme.
Jeg tror, at mange ved også, at der venter udfordringer,
fordi Erdogan på heldigere måde har transformeret Tykid på en så stor måde,
at det bliver en kamp at fixe Tykidet.
Hvordan fører Khalid Starullu sin kampagne mod Tykids stærke mand, President Erdogan?
Kritiserer han Erdogan?
Ja, det gør han også.
For eksempel, så har han få nyt lagt en video på 3-4 sekunder,
hvor han hurtigt spørger eller siger,
at hvis du spørger dig selv, som tyrker, hvorfor inflationen er så høj,
så er det Erdogans køn.
Altså, han går ind og rammer Erdogans akilesal, som er økonomi.
Og mere siger han ikke.
Igen meget forsigtigt, fordi han ved, at hvis han går ind i en boksering med Erdogan,
så taber han, så bliver han trygnet, for den kamp kan han stadig ikke kæmpe mod Erdogan.
Og hvad med Erdogan? Altså, hvordan taler han om oppositionen?
Erdogan er blevet meget mere hisse her de sidste par dage.
Han siger, at hvis de sekulerer kommer til magten, så bliver helt Tykidet LGBT.
Han kalder dem forretter, han siger de vestens lakker og de bløde.
Og han har også kaldt mange bøser efterhånden.
Og når han siger det, så er det altså nedlødende.
Og imodsætningen til, hvordan en rigtig man og en rigtig familie bør være i Tykidet.

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

Hvem er det han kalder bøser, mener som et skeltsvård?

Det er faktisk hele oppositionen.

Han har en video, hvor han siger på tidsnavn.

Det siger en e-party, LGBT.

Kemal, altså kældestadrolu, LGBT, ikke?

Han bruger det stort set på hele oppositionen.

Du har lige været til vælgermed for Erdogan.

Du kan ikke beskrive, hvordan det møde var, og hvordan stemningen var.

Folk var meget passioneret, de var frede.

Og der var også mange, der var bange.

De har ligesom opnået meget.

Han har fået en masse privilegier under Erdogan.

Når han har været der i 20 år, er lige pludselig, hvis han smutter, hvad så, kommer de sekuler igen og holder dem nede.

Fordi de ikke bruger sig om deres konservative mindset.

For første gang har jeg set Erdogans tilhænger nervøse, og ikke så optimistiske omkring hans genvalg.

Nogle sagde, at jeg vil ikke have min børn vokse op, hvis Erdogan sidder på magten.

Jeg ved ikke, hvad der kommer efter.

Han kommer i en boverkris, så er de parare til at tage den kamp.

Du siger, at de nevner, hvis der kommer boverkris, og vi er klar til at kæmpe.

Er der den på en eller anden måde stemning også i luften, altså en nervositet om, hvordan valget også kommer til at forløbe?

Det er meget vigtigt at sige, i Turkid er der altid lidt drama før valg.

Men man nevner altid den her frygt for boverkris, fordi landet er så poliseret og splittet.

Det kommer aldrig så vigtigt.

Men jeg føler, at lige vel den her gang har der været en ret voldsom frygt i begge lejer.

Fordi hvis Erdogan, som har siddet 20 år på magten lige på semester i den her magt, så er det alligevel ret stor omvæltning, der kommer til at ske i Turkid.

Og hvad betyder det?

Det er det, jeg ikke ved.

Er du nervøs for, at det her valg kommer til at forløbe voldigt, mere voldigt og dramatisk end normalt?

Jeg er begyndt at blive det. Jeg har ikke været det.

Jeg har helt sådan ting, at det skal nok gå, og det plejer at gå i Turkiet.

Den der stemning kommer altid op i et eller andet dramatisk gear, og så stopper det på et eller andet spurg.

Men den her gang er alligevel lidt anderledes.

Og der har allerede været eksempler på, at valgkampen har udviklet sig uhørt voldigt.

Søndag besøgte Istenpulsborg mester, der er et prominent medlem af oposition, byen Etterum, en ærvanhøjbo.

Og de forsøgte først og fremmest ala i begyndelsen,

[Transcript] Genstart / Erdogans endeligt?

og nægte ham og holde vælge med der.

Men der det ikke kunne lade sig gøre, så kommer han, og så går de sig til angreb med sten på ham.

De er der med at ramme gamle og børn, kvinder,

og emmermodel er han flygt og så i den her bus, som også bliver angrebet.

På optagelser filmet inden fra bussen, kan man se, hvordan en hisse folkemængde samler sig, at de kaster sten, og at flere og flere af bussens råder bliver smadret.

Det er historisk. Det er ikke noget, jeg har set tidligere i Turkiet, at den politiker bliver stenet på den måde af den anden lejre.

Så der er ligesom lagt op til et eller andet, om det hele eksploderer i noget voldet ved jeg ikke.

De to presidentkandidater, Kelly Storulo og president Erdogan,

gør de også noget for at opdne til sådan nogle ting her, altså den kampagne de to kører, gør det også valget mere potentielt voldtigt og usikkert.

Jeg vil sige, Erdogan er returikere i den grad med til at opdne masserne.

Erdogan har selv sagt, at når Turkiet fylder 100 år, og det gør Turkiet i oktober, så vil han ikke overlave fejring til oppositionen.

Hvem mener han, men det er der ikke rigtigt at forstå, om det er om den skjul trussel, og om han vil anulere valget. Det er der ingen, der ved.

Hvem er der selv, Alit? Hvem håber du på, at Tyrkerne vælger på sunddag?

Jeg håber, de vælger en mand, der kan fikse demokratiet.

Erdogan har givet Turkiet ret meget. Han har bygget landet op, han har gjort folkrig, og han har løftet millioner ud af fattigdøm.

Men Erdogan også blevet sådan en gammel krigskospandant, der lever af de gamle rapportager, han skrev en gang.

Han er ikke leveret i mange år, og for hans egen skyld tror jeg, så hvis han taber valget, så bør han gå af,

fordi ellers ødelægge han måske sit eftermæle.

Lige nu, ved mange stadig huskom, tror jeg, som den her store leder, der gjorde noget fra Turkiet, og gave dem en plads i verden, ved at tale store magter imod.

Men hvis han bliver ved, hvis han vinder, så er jeg bange for, at det kan gå hen og blive grimt.

Jeg var lige til at fige tusind tak for din tid i dag.

Ja, men det var så nævnt.

Her slutter genstart, som i dag er sat sammen

af Grybak Jensen, lignende Fabrisius og Søren Elbik.

Jeg hedder Anna Ingris.

Gå på opdaset i alle deres podcast og radioprogrammer.